

kaj bo z nami unkraj groba, odgovarja vera, pamet ne more; ali to vemo po svojem razumu, da nismo sami iz sebe, da nas je ustvaril On, čegar moč in veličino nam oznanjujejo z nebes milijoni in milijoni svetov; to vemo, da tudi v boji z britko osodo, v trpljenji in smrti izpolnujemo Večnega očeta voljo in naredbo. In ta svest menda je dovolj, da pravi možak nikoli ne izgubi srca, čeravno ga bije nesreča. „Si fractus illabatur orbis, impavidum ferient ruinae!“ Pesmi, ki se nam v tem oddelku naše graje vredne zdé, so na priliko: „Ptici“ str. 13, „Ko je solnce vstalo“ str. 47, „Zelen mah obrasta“ str. 49; posebno pa: „Slovenska zgodovina“ str. 65. Tej zadnji pesmi moramo se pa še zato vpreti, ker ni res, da bi naša zgodovina ne imela druge povesti, razun kako rod za rodom gine. Če so drugi narodi napolnili svet sè slavo svojih djanj, niti naš ni vedno križem rok držal; a žali Bog, da je še mnogo njegovih del pod tujim imenom skritih. Vrh tega, če je naš slovenski narod sam ob sebi majhen in slab, ali nismo živ odraslek mogočnega slavenskega debla, ter po svojem rodu deležni tudi slave, katero so si pridobili drugi naši slavenski bratje? Si li Nemci tudi v zgodovini svoji razdeljujejo v 33 rodov in še več? Nikarti! Nemci so. V tej pesmi so tedaj pesnikove misli gotovo prepohlevne.

To je naša sodba o tej prvej večej poskušnji pesnikovi. Pošteno smo dali veliko hvalo lepim pesmam, pa tudi po svojem prepričanju rekli, kar nam ne dopada. Trdno se nadjamo, da vrli pisatelj ne odneha truditi se za domovine čast in napredek. Zmožnosti ima dovolj tudi za večje delo. Tedaj naprej! P.

Dopisi.

Na Dunaji 21. grudna. P. — Četrto leto doteka, odkar je tista slovenska mnogokrat omenjena prošnja na sedanjega državnega ministra zagledala beli dan ter je romaje po vseh stranéh lepe Slovenije obudila med Slovenci neko nenavadno nadobudno gibanje. Do dvajset tisoč Slovencev je v tem spomina vrednem programu bilo izreklo željo in voljo, ostati po državljanstvu vsegdar zvesti Avstrijanje, po narodnosti pa resnični Slovenci pa zarad le-tega zahtevalo, naj jim bode slovenščina v ljudskih šolah edinica, v srednjih šolah pa popolnoma vrstnica z nemškim ali oziroma italijanskim jezikom, in naj država, kjerkoli pride v dotiko sè Slovincem, v vsem ravná po slovensko, po domače.

Smo li mar dosegli vse, kar smo onda želeli, da je tisto veselo gibanje, kakor je podoba, nekako pojenjalo in tisto glasno trjenje našega programa nekako potihnilo? Ni sicer misel moja, da bi trebalo v eno mer razkladati in dokazovati, kar so naši časniki, kakor tudi naši rodoljubni poslanci tolikrat razložili in dokazali, kako brez popolne obveljave národnega jezika v vsem ljudskem življenji ne more med Slovenci biti pravega napredka ni v duševnem ni v materijalnem oziru; ampak jez bi tukaj le rad priporočil, da bi se iz vseh slovenskih krajev češče in pridneje nego doslej po „Novicah“ naznanjal vsak bodi vesel bodi žalosten prigodek in prikazek, ki se tiče tega za našo prihodnost toliko važnega vprašanja. Vsak prizadevek za napredovanje slovenstva v šoli, vsak poskus, slovenščini v pisarnicah zadobiti pravico, naj se izteče popoljno ali ne, trebalo bi zarad znanja, porazumenja, posnemanja in vzajemnega podbujanja razglasiti, za kar utegnejo „Novice“ odmeniti poseben predalček.

Še eno. Tako peticija una, kakor noviški sestavki in govori domačih mož so vendar le besede brez živega pritiska in pogona; — ali čas je sedaj, da od besed

prestopimo, kolikor je na nas, k djanju, k delu.

Če bi mi, posnemaje v tem vrle Čehe, sami kazali se povsod čiste, prave Slovence, bodi posamič ali v občinskih, mestnih in deželnih zborih in odborih itd., z eno besedo o vsaki očitnejši priliki, če bi se najpred sami vsegdar posluževali slovenščine, če bi slovenska pisma v pisarnice podajaje na-nje povsod slovenskih odgovorov zahtevali ali na nižem mestu morda odbiti obračali se s pritožbo brez strahú na više in najviše mesto ter bi tako najvišim veljavnim krogom vnudili to prepričanje, da v resnici narod tako hoče, ne pa le peščica slovničarjev in novinarjev, — v tem, ko so menda slovenske vloge pri nas še vedno bele vrane in se pri sodiščih na Slovenskem, kakor pravijo, pred dobí cesarski uradnik, državni pravdnik, ki mu slovenščina gladko teče in ki zatožbo proti Slovincu slovenski izpeljuje, nego od naroda neposrednje živeči branitelj, ki bi zatoženega Slovincu slovenski zagovarjal, — pravim, če bi se tako samodjavno poprijeli slovenščine na vse strani, prepričan sem, da vpiranje nekterih novote boječih se sebičnjakov ne bi vzmoglo se in da vlada, ki po zakonih in naredbah svojih z narodom slovenskim že sedaj slovenski govori, ne bi dopustila organom svojim kratiti pravice slovenskega jezika, kteremu je celó svetli naš ustavodajatelj, milostljivi Cesar izkazal čast podpisavši se na deželno ustavo slovenski. Pravica po umu razodeta, dana postava in Cesarjeva s prestola izgovorjena beseda, one so za nas, ki iščemo biti poenačeni z drugimi narodi; ali sami vendar moramo začeti in resnobo svoje volje bolj z djanjem pokazati.

Toliko gledé na javno življenje.

Poglavitno pa je, da vtisnemo družnemu življenju pečat slovenske narodnosti, kakor se je s čitavnicami in drugimi družbami tako lepo začelo, in da, — navzemaje se zlasti iz hrvaško-srbskega pa českega *) slovestva in drugih prave slovanske naravi in vednosti, — množimo lastno literaturo in po narodu širimo znanje.

V Celji 1. jan. = Ni kmali kaka reč iz Celja toliko govorjenja in pisarije napravila, kakor „Novicam“ že znano vprašanje zastran naše glavne šole. — Po ukazu c. kr. namestnije ste se celjska in brežka srenji imele izreči, kako da naj po njunih željah bode celjska glavna šola vravnana, in to se je zgodilo v sejah 6. in 9. decembra. — V seji mestnega odbora je odbornik Stuhec, c. kr. svetovavec pri okrožni sodnii, najpoprej ravno tako jasno kakor temeljito dokazal, da vsi odborovi sklepi zastran vloge do državnega ministerstva v glasoviti seji 27. oktobra, pri kateri on ni bil pričujoč, so popolnoma neveljavni — „null und nichtig“ — in potem je, želeč, rešiti, kar se pri tukajšnjih okoliščinah rešiti dá, nasvetoval, da naj si odbor prisvoji pravila, ktere je šolski svetovavec dr. Močnik v seji 4. novembra razložil; njegov nasvèt je bil sprejet. — Predlog, ki ga je vrli dr. Kočevar iz stališča ravnopravnosti in le zavolj doslednosti storil — da ne bo sprejet, je sam dobro vedil — pa je bil: da se imajo slovenski otroci na podlagi slovenskega jezika nemški jezik, nemški otroci pa ravno tako na podlagi nemškega jezika

*) In tu ne morem zdržati se, da ne bi premožnejšim Slovincem in čitavnicam živo priporočil izmed drugih književnih del v Pragi izdajanega českega Slovnika Naučnega (Conversations-Lexikon), ki je doslej že došel do srede črke **M** (v 84 snopičih po 36 kr.), ker ta knjiga obsega toliko bogastvo slovanskega znanja ter ni nadjati se, da bi kateri drugi slovanski narod kmalu učakal tako ogromnega in težavnega dela, kteremu je le slavna Praga kos. Tudi ni potreba spominjati, da je nemški ali pa slovanski „Conversations-Lexikon“ vse drugega kaj.

slovenski jezik učiti, — da se imajo vsi učenci naše glavne šole do jim odmerjenega časa izpitu v slovenskem jeziku podvreči, in da se za naprej le samo taki učenci na celjsko glavno šolo smejo postaviti, ki popolnoma dobro nemški in slovenski jezik znajo. Ta predlog se vé da ni obveljal! Dr. Nekerman je celó zdravniške vzroke zoper njega v boj pripeljal. Kako bi se tudi mógli nemški otroci slovenski učiti? — pa saj se domá od kuharic in hlapcev tako tudi naučijo! — Po nasvetu dr. Nekermana je bilo tudi sklenjeno, da se ima, kakor že stareje postave velevalo, zmiraj najboljši učenik za ravnatelja postaviti. Dr. Nekermanu celó nič ne dopada, da se v eno mer zmiraj le kak „kaplan“ za ravnatelja postavi, ki popred še pri šoli ni bil; on (dr. Nekerman) je prepričan, da zato naša šola kaj zlo peša, in v dokaz tega je imel dosti zgodovinskega materijala pri rokah. Tudi mi nikdar ne bomo zagovarjali naprave, da bi ravnatelji glavnih šol zmiraj morali duhovni biti; al to tudi vemo, da vsak kaplan mora najmanj celih 16 let v šolo hoditi, in da to številko učenih let na marsikteri šoli vsi učitelji vkup komaj dosežejo. Ali od druge strani pa dr. Nekerman tudi dobro vé, — in to je „des Pudels Kern“ — da, dokler bo ravnatelj celjske šole duhoven, nikdar ne bo nemškutaril, ker so vsi duhovni naše škofije Slovenci. — Sklepi brezke srenje so popred imenovanemu predlogu dr. Kočevarja analogični; za njih obveljavo sta si posebno odbornika Krušič in Levičnik veliko zaslug pridobila. Za celjski mestni odbor pa je res še čuda, da je saj Stuheč-ev predlog obveljal. — Mestni odbor je tudi sklenil za ponižanje cesarskih davkov prositi, ker gredó vse barantije slabo, in ker mesto vsem prošnjam vkljub vendar le ne dobí — vojaške posadke! — Kar sem vam lansko leto le kot pravljico pisal, bo vendar le res. V Londonu se je namreč ustanovilo društvo „Styrian-Steel-Compagny“ s kapitalom od 2 milij. goldinarjev, ki bo rudnike za premog v Bukovici pri Celji kupilo in v Celji velike jeklarnice napravilo. Iz Celja do Bukovice bodo železnico naredili. Po telegramih od petka je 1 milijon gold. že podpisanih. — Sinoč smo v čitavnici imeli drugo gledišno igro „Raztresenci“, ki je kaj zlo dopadla. Igrali so vsi prav dobro, vsi trije gospodje so svoje naloge prav hvalevredno dovršili, gospodičina Matilda H., ljubljanski čitavnici dobro znana, se na odru popolnoma domačo čuti in sme brez vse skrbi na javno gledišče stopiti. — Sliši se, da bodo na novi turn naše nemške cerkve po dunajskih izgledih lepo transparentno uro naredili. Dobro! bomo saj tudi ponoči vedili, pri čim da smo.

Iz slovenskega Štajarskega o Božiču 1864. (*Volivci celjsko-, vransko-, gornjo-graško-, laško-, jelsko-konjiškega okraja!*) Sopot je odstopil eden vaših poslancev v deželni zboru in razpisana je volitev na pondeljek, 16. dan tega meseca. Sopot Vam je tedaj dana priložnost, si izbrati novega poslanca.

Ni nam menda treba omeniti, kako važna da je vsaka volitev v deželni zbor. Vendar Vam čemo dokazati veljavo in pravice deželnih zborov, da iz tega še bolj sprevidite, kakošen mož da mora biti poslanec, ktere lastnosti da mora imeti, da je v resnici poslanec in zastopnik slovenskega kmeta in naroda v deželni zboru.

Kakor Vam je znano, je naš presvitli Cesar, ktereга naj nam Bog še mnogo let ohrani, z diplomom od 20. oktobra 1860 in s patentom od 26. februarja 1861 nam dal tako imenovano ustavo ali konstitucijo. Poklicali so se deželni zbori, v kterih ima vsak stan: véliki posestniki in duhovniki, trgovci in obrtniki, mestjani in kmetje svoje poslance, in kteri imajo pravico, posvetovati in napraviti postave o potrebah posameznih

dežel. Zato vsaki stan mora skrbeti, da le takega moža si izbere za svojega poslanca, od ktereга je prepričan, da bode pri vsaki priložnosti govoril in se potegoval za svoje volivce. Deželni zbori se posvetujejo le o potrebah svojih dežel, v Beču (na Dunaji) pa se shaja véliki državni zbor, v ktereга vsak deželni zbor pošilja nektore poslance. Ta državni zbor ima še to večo pravico, pregledovati stroške in dohodke celega cesarstva. Davki se ne smejo nakladati deželam, nove postave ne vpeljati, dokler državni zbor ne dovoli. Očividno je tedaj, kako važna je vsaka volitev v deželni zbor. In če je že znamenito za občine ali soseske, kakošne da si izvolite župane in odbornike, koliko znameniteje in važneje je potem še le volitev v deželni zbor, v kterem gré za potrebe in zadeve cele dežele.

Kakošen mož pa mora biti, ktere lastnosti mora imeti poslanec, da bode v resnici Vaš zastopnik v deželni zboru?

Biti mora:

neodvisen; ne sme tedaj biti v nobeni taki službi, ki bi ga znala ovérati v poslanstvu. Ne, da bi s tem rekli: „uradnikov nikar ne volite, zakaj oni imajo že po svoji službi dolžnost, višim oblastnijam vse to sporočati, kar se jim za občni blagor koristno zdí“; — mi marveč vemo, da tudi uradnik, ako ima vse druge lastnosti, ki se od poslanca tirjajo, je zmožen, narod zastopati. In slavni poslanec ptujskega okraja, gospod M. Herman, nam je tega živ dokaz.

Vaš poslanec mora poznati vse vaše potrebe in zadeve. Po samovidu mora vediti, kako se slovenskemu kmetu godí, ktere bremena ga največ težijo, in kako bi se dale polajšati in vaš težavni stan poljšati.

On tudi mora biti izgovoren, ki vé, kadaj in kako ima govoriti, in brez strahú, da vsikdar, kadar je treba, povzdigne svoj glas za svoje volivce, naj si bode to drugim všeč ali ne.

Biti mora slobodomiseln; poznati ga moramo kot moža, ki je od nekđaj in zdaj zavzet za pravi napredek v političnih in národnih stvaréh, ki se bode, kolikor je v njegovi moči, potegoval za vse slobodne naprave, za povzdigo poduka, pa tudi za národno enakopravnost, za vpeljavo našega jezika v šolah in uradnijah.

In zato mora biti Vaš poslanec tudi domoljuben mož, od ktereга vemo, da je našo slovensko domovino in naš narod zmirom ljubil in ki tega ni samo z besedo, temuč djansko že dokazal.

Vse te lastnosti: neodvisnost, izvedenost, zgovornost, slobodomiselnost, domoljubje morate tirjati od moža, kteri se Vam ali sam za se ali po drugi strani ponuja za poslanca.

Volivci!

Dokazali smo Vam zdaj važnost volitve, omenili smo lastnosti, ki jih mora imeti poslanec, povedati Vam zdaj tudi hočemo moža, kteri bi po naših mislih najboljši bil za Vašega poslanca.

Dobro se vé, da bi bilo, ako bi se še pred volitvo snidili vsi volivci in se pogovorili, koga voliti; sicer se prav lahko zgodí, da se glasi raztrosijo in da končno tak mož v deželni zbor pride, ki ga prav za prav nobena stranka ni mislila voliti. Pa ker je celjski volivni okraj preobširen, se to ne more izpeljati. In vendar je ravno pri volitvah silno treba složnosti in edinosti.

Zato smo mi, ki smo Vaši rojaki iz vseh štajersko-slovenskih krajev in vsakega stana, razposlali ta oklic do Vas volivcev v trdnem zaupanju, da naš glas ne bo klic upijočega v puščavi.

Svetujemo Vam pa za poslanca tistega moža, kteremu je mnogo izmed vas že lani svoje glase dajalo,

da je že takrat samo nekterih glasov premalo bilo, da ni zmagal — gosp. dr. Jak. Razlag-a.

Dr. Razlag je rojen od slovenskih kmečkih starišev blizu Lutomera; na kmetii je prebival svoje otročje leta; iz lastne skušnje tedaj vé, kako se slovenskemu kmetu godí. Izučil se je na visoki šoli v Gradcu, dohtar postal, in več let bil za zagovornika pri viši deželni sodnií. Tam se je vadil v govorništvo in da je zdaj izvrsten govornik, kteremu slovenski kot nemški govor gladko teče, to ste sami slišali in se na svoje ušesa prepričali pri lanski volitvi.

Zapustivši nemški Gradec, se je dr. Razlag preselil v mesto Brežice, kjer je zdaj za advokata ali odvetnika. On je tedaj sam svoj in na vse strani neodvisen mož.

On je tudi slobodomiseln, zavzet za napredek v političnih in narodnih stvaréh, in potegoval se bode za vse slobodne naprave, kterih vpeljati bi še dobro bilo za blagor dežele in naroda.

Pred vsem pa je dr. Razlag domoljuben in vsi njegovi spisi in knjige, ki jih je dozdej spisal za slovenski narod, so nam živ dokaz, kako goreče da ljubi našo milo domovino.

Po svojem stanu in poklicu pa tudi pozná vse postave, naj se tičejo osebnih srenjskih ali deželnih pravic in njegova največa naloga je, spoznati in braniti pravice vsakteremu. Toraj ga je nedavno tudi mestna občina v Brežicah izvolila za svojega mestnega svetovavca.

Dr. Razlag ima tedaj vse te lastnosti, ki jih moramo tirjati od poslanca.

Dragi naši rojaki!

Dobro prevdarjajte in premislite vse, kar smo Vam rekli; pa tudi stalni ostanite pri tem, kar ste za prav in dobro spoznali — volitev je vsa slobodna in izvoliti si smete vsakega, kteri ima od postave naznanjene lastnosti.

Naj vsak volivec pride k volitvi in naj pri glasovanji nobeden ne misli, da na enem glasu je le malo ležeče, ali ga dá temu ali drugemu; vsak glas je imeniten, in zato naj vsak volivec tako glasuje, kakor mu ukazujete vest in njemu gotovo znana želja občine ali soseske, ki ga je za volivca poslala.

Opominjamo Vas pa tudi, da vsak volivec svoj poverivni list (Legitimations-Karte), ki ga dobí od okrajne gosposke, k volitvi seboj prinese.

Zdaj pa še posebno nagovorimo Vas, može volivce, ki ste iz celjskega in vranskega okraja, ki vas rodí plodonosna srednja savinska dolina. Vas je skoro polovica vseh volivcev. Vi ste znani kot bistre glave, gotovo dobro spoznate resnico naših besed; ravnajte tudi po njih in držite se svojih sosedov v zgornji in dolnji savinski dolini, vrlih možakov gornjograškega in laškega okraja, ki so pri lanski volitvi edini in složni kot en mož od prvega do zadnjega vsi glasovali za našega dr. Razlag-a.

Prepričani smo, da tudi vi volivci konjiškega in jelškega okraja ne boste zaostali za svojimi sosedi in da boste tudi vi 16. dne januarja klicali pri volitvi: Dr. Razlag naj bode naš poslanec!

Dostavljamo le še to, da je gosp. dr. J. Razlag nam podpisanim na znanje dal, da, če ga izvolite, hoče prevzeti težko breme poslanstva.

Bog živi našo domovino! Bog živi Slovence!

Jos. Razlag, kmet v Radoslavcih. Žurman, kmet pri sv. Križu blizu Rogatca. Dr. J. Serbec, predsednik mariborske čitavnice. Dr. M. Prelog, zdravnik v Mariboru. Dominik Čolnik, kmet v Drvanji blizu Šent-Lenarta. Jos. Krajnc, mlinar in župan v Frahami. Dr. J. Vošnjak, okrajni zdravnik v Slovenji Bistrici. Fr. Ratej, notar v Slov. Bistrici. Solar Simon, župan v Oplotnici. A. Robelnik, župan v Žavci.

Iz Trebovlj na Štaj. 30. dec. Sinoči je strašen ogenj Vodopivčevo pristavo (marof) v malo minutah vso požrl, pa tudi farovski kozolec pokuril, ki je le kake 4 sežnje od pogorišča stal. Še le letos je bil novič krit, toda le s slamo, ker pod opeko (cegлом) pri nas, ki smo v globači, rado vse plesnije. Čez 200 centov mrve, otave in detelje, pa kakih 100 centov slame, čez 100 lepih desak in mnogo hraščine je fajmoštru zgorelo; akoravno so ljudje hitro na pomoč privreli. 1854. leta tudi pozimi je nova pristava farovška pogorela, zdaj pa spet kozolec z vso klajo vred. Bog daj novo leto bolj srečno!

Iz Železne Kaple na Koroškem. O. D. — Radostno Vam raznanjam, da naša občina (srenja) lepo napreduje. Oglasila se je pri c. kr. deželni vladi, naj ji pošilja deželni zakonik (oklicane postave) v slovenskem jeziku; njena prošnja je bila vslišana. Prav hvaležni smo ji zato, ker vidimo, da radovoljna vstreza našim potrebam. Tako je naša občina zdaj menda druga na Koroškem, ktera v domačem jeziku dobiva postave. Nadjati se je čedalje boljšega napredka; al žalibog, da današnje ljudstvo je le po starem kopitu olikano. Želeti je torej, da bi se nam ljudske šole zboljšale v tem oziru, da bi se bolj v maternem jeziku učilo. — Mraza do zdaj še nismo nič kaj imeli.

Iz Ložke doline na Notranjskem 30. grudna. — 27. dne t. m. smo pri nas imeli nenavadno slovesnost. Ložka kmetijska podružnica je v letošnji seji med drugimi važnimi rečmi o sadjoreji tudi sklenila, da naj se Jakob Baraga in Nadleska naše ložke fare, zavoljo zaslug o oskrbovanji občinskega vrta, o reji murbovih in drugih sadnih dreves iz semena itd., priporoči slavni c. k. kmetijski družbi v Ljubljani, da se mu podelí sreberna svetinja, kar se je tudi pri občnem zboru v Ljubljani 23. listopada l. l. enoglasno sklenilo. Glavni odbor družbini je iz Ljubljane unidan poslal podružnici naši svetinjo, ktera se je podelila Jakobu Baragu 27. grudna dopoldne ob 11. uri v farovžu v Starem trgu v pričo družbenikov naše kmetijske podružnice. Pred podeljenjem svetinje so imeli naš častiti gospod fajmošter govor, v kterem so razložili veliko korist sadjo- in sviloreje, in povdarjali silno potrebo, da se tega dela z združenimi močmi hitro poprimemo, ker je pri nas še malo, malo sadnega drevja; omenili so, da ravno Jakob Baraga se za rejo sadnih in murbovih dreves že kakih pet let veliko prizadeva, in to brez plačila, in da ga je veliki zbor kmetijske družbe, vrednega spoznal častne svetinje. Po končanem govoru so pripeli gospod fajmošter Baragu svetinjo na prsi, kteri se je lepo zahvalil za veliko čast, in je obljubil tudi za naprej še posebno se truditi za povzdigo sadjo- in murboreje. Za tem je sledil govor družbinega predsednika gosp. Švajgarja, kteri je posebno priporočal šolsko mladino za praktični poduk o sadjoreji. Ložka podružnica je namreč sklenila, da se šolska mladina praktično podučuje na občinskem vrtu, za kteri nauk je tudi naš mladi učitelj g. Adamič ves pripraven, ki je že do zdaj učil v šoli sadjoreje, pa le bolj teoretično. Po slovesnosti je bil objed pri gospod fajmoštru, pri kterem je poslavljeni Baraga sedel na prvem mestu, in h kteremu so bili tudi drugi družbeniki naše podružnice prijazno povabljeni. Prav veseli smo se razšli, nadjaje se, da bo ta slovesnost v veliko korist in spodbudo, tudi drugim našim kmetom,

Dr. Štefan Kočevár, okrajni zdravnik in predsednik celjske čitavnice. Dav. Terstenjak, farmešter v Šentjurji. Dr. Gustav Ipavec, zdravnik v Šentjurji. J. Lipold, župan v Mozirji. Šentak, usnjár in gostivničár na Vranskem. Ferd. Vošnjak, trgovec v Šoštanjí. Janez Šetinec, kmet pri Brežcah. Mihael Herman, deželni poslanec v Ptují. Avgust Čuček, mestjan in predsednik ptujске čitavnice. Štiberc, posestnik v Ormuži.

in da bote sadjo- in murborejo lepo napredovale v občni prid našega okraja. Dragotin.

Iz Ljubljane. Obljubili smo zadnjič, da obširnejše popišemo občni zbor čitavnice naše; al skrčiti moramo vendar popis, ker smo v veliki stiski s prostorom. — Kakor je navada v zborih, je tudi ta zbor začel predsednik (dr. J. Bleiweis) z ogovorom, v katerem je razjasnil 4 točke, ki so bile predmet občnega zbora; dodal je naposled dve želji, ki ste se blizo tako glasile: „Čitavnice se ne pečajo s politiko in se po pravilih svojih tudi ne smejo, vendar pa morejo v mejah postavne svoje delavnosti po eni strani veliko pripomoči, da ravnopravnost Slovincu ne ostane prazna beseda, in ta stran, važna stran je družno življenje (geselliges Leben). Skrbimo tedaj, da v družnem življenju čedalje bolj obvelja materna beseda. To pa se zgodi, ako pridno spravljamo lepe domače deklamacije in berila, lepe domače pesmi, lepe domače igre na oder očitni, in da vlada v pogovorih naših in konverzacijah kjerkoli slovenska beseda. Bodimo tedaj marljivi na tem polji, pa učimo se pridno maternega jezika. Žalibog, da tega še milo pogrešamo! Bodimo odkritosrčni in obstojmo, da nam je nauk slovenščine in drugih slovanskih jezikov še vse premalo pri srcu. — Drugo pa je sloga. Sloga je podslomba povsod. Čitavnice kakor sploh vse narodne stvari imajo še mnogo ljudi, ki jih pisano gledajo. Ako to nasprotno krdelo pomnožujejo in jačijo še narodnjaci s razprtijami, da se nasprotniki radostni roke manejo — to nikoli ni dobro za domačo stvar. Pa kako odvrniti vsak razpor? Prav lahko! O zadevah čitavničinih naj pravo čisto domoljubje premaga vsako strast, — sicer pa naj se stvari, ktere v okrožje čitavnice ne spadajo, ne vlečejo v čitavnico. Solidarni so udje čitavnice le o tem, kar je po pravilih blagi cilj in konec čitavnicam. O tem si morajo biti vsi ene misli, enega srca. Po tem pa neha vsa solidarnost. Naj počne potem vsak, kar mu je drago: le svojo vest naj vselej izpraša: ali je pravo, kar dela. Čitavnici ni odgovoren, pa tudi čitavnica ni odgovorna za-nj. To saj je moje vodilo, in mislim, da tudi vsacega, komur je domovina res pri srcu. — Ako smo tedaj nevtrudljivo delavni o blagih namenih čitavnice — in ako smo složni v tej delavnosti — bode delavnost naša tudi blagoslovljena pod geslom, ktero je bilo in bode čitavnicam: vse za vero, cesarja, domovino!“ — Po predsednikovem govoru je tajnik (gosp. A. Praprotnik) priobčil, kaj se je preteklo leto godilo v čitavnici. Dala je — je rekel — tudi to leto lepega sadú za omiko in razveseljevanje. Imela je 48 različnih časnikov v slovanskih jezicih, v nemškem, laškem in francozkem; mnogi so darovi dobrotljivih udov. Besed je bilo leto in dan 14, glediščinih iger 7, beril 3; pevci in gospodičine pevke, pa orhester domači poveličevali so besede; dve veselici je čitavnica napravila pod milim nebom. „Južni Sokol“ je čitavnico vrlo podpiral. Hodila je čitavnica naša pozdravljat tudi rojstne godove mlajših sestic. K „Matici slovenski“ je pristopila čitavnica kot neumrljiva družbenica. Ako se tedaj ozremo na preteklost, moremo veseli biti — je sklenil govornik — bogate letine. — Za tajnikovem sporočilu je denarničar (gosp. Fr. Kadivnik) naznanil dohodke in stroške preteklega leta in preliminarne novega, in izvoljeni so bili trije pregledniki računa. Naznanil je gosp. blagajnik še tudi ude, ki so darovali svoje delnice družbi, da je tako tudi za letos se pobotalo srečkanje deseterih delnic. — Sklenil se je zbor, ker se ni nihče z nobenim predlogom oglasil, z volitvijo predsednika, odbora in blagajnika; zadnič smo že povedali, da vsi dosedanji gospodje so bili na novo voljeni.

— Tudi „Južni Sokol“ je imel konec leta (29. dec.) svoj občni zbor. Načelnik (gospod dr. Costa) je v začetnem govoru spominjal vsestranskega lepega napredka v preteklem prvem letu, ktero zagotavlja društvu ravno tako veselo prihodnost. Da je resnica, kar je načelnik v pohvalo rekel društvu, dokazal je tajnik (g. Fr. Ravnikar) v obširnem popisu vsega, kar je društvo preteklo leto počelo in dovršilo. Vredno bi bilo, da tudi „Južni Sokol“ natisniti dá ta lepo sestavljeni letopis, kakor je menda svojega dal „Turnverein.“ Število družbenikov „Južnega Sokola“ se čedalje bolj množi (zdaj jih je že 174) in ker želi tudi mnogo Kranjcev, Vipavcev, Bistričanov in Planincev se mu pridružiti, utegne število kmali še dosti više biti! — Letni račun, ki ga je priobčil blagajnik (gosp. B. Jentl) je kazal, da društvene finance so ugodne. — V debati: „ali klub ali čikoš“ naj bode prihodnje pokrivalo „Sokolu“, je vkljub vsega temeljitega nasprotovanja vendar po večini glasov zmogel čikoš, kakor ga nosi pražki „Sokol“. Najvažnejši predlog je bil, da se pospeši terminologija slovenska za izraze telovadstva. Kako jo dovršiti, je bila dobra pot nasvetovana. Načelnik, podnačelnik, blagajnik in vsi odborniki prejšnji so bili v priznanje nevtrudljive delavnosti svoje zopet izvoljeni; ker pa sta gospoda B. Jentl (blagajnik) in P. Drašler (orožničar) želela odpusta, sta na njuno mesto bila izvoljena A. Jentl in V. Colloredo. — Zadnji večer preteklega leta je napravil „Južni Sokol“ v dvorani čitavničinini večernico, s ktero so vsi pričujoči (in bilo jih je nad 400) prav veselo obhajali novoletnico. Okoli Šubert-ove komične operete „Odvétniki“ (advokati), ktera je bilo jedro tega večera, izvrstna v zložbi in predstavi, so se sukale krasne pesmi, med kterimi je bila dr. G. Ipavčeva „Sokolska“ s zasluženostjo sprejeta, in pa mnoge druge muzikalne produkcije, med kterimi so se Valentova „Zmes starih narodnih slovenskih pesem“, „Zmes mnogovrstnih melodij“, ki jo je igral mojster na harmoniki gosp. žl. Garzarolli, in pa Rombergereva „otročja simfonija“ posebno odlikovale. Noliova burka „Ulajnar od koprolu“ persiflira „grozovite dogodbe“, kakor se kažejo radovednim ljudem včasih po trgih, in pa „kranjsko špračo“ tako drastično, da bi človek skoro počil od smeha. Občno radost je izbudilo srečkanje 150 čobitkov, za ktere se je razprodalo 1500 srečk.

— Da nismo pohvale prenapeli o popisu božičnice, ki jo je napravilo na sv. Štefana dan katoliško rokodelsko društvo v reduti, kazala je vsa polna dvorana zopet navečer novega leta, ko se je ponavljala ista božičnica.

— Vesela delavnost se je začela na glediščinem polji. Igra za igro lazi na dan in čitavnice dobivajo čedalje več gradiva za svoje veselice. In tako moremo danes zopet naznaniti, da je gosp. Miroslav Vilhar na svetlo dal izvirno šaloigro v 1. djanji pod naslovom „Detelja“, ktera je prav mična in kakor nalašč za vsako čitavnico. Dobiva se lično natisnjena knjižica pri Giontini-u, Lerherju in Hohnu po ceni, ki je navadna slovenskim igram.

— Prvi list nemškega časnika „Triglav“ je prišel včeraj na svetlo. Nadjamo se, da bo po svoji poti mnogo koristil domovini naši, in ker začne v Celovcu izhajati tudi slovenski politični časnik „Slovenec“, je spolnilo novo leto želje vse. Bog daj srečo!

— Odbor čitavnice ljubljanske je v poslednji seji o pustnih veselicah sklenil, da 15. januarja bo veliki ples, 22. mali ples, 2. svečana v spomin Vodniku slovesna beseda z velikim plesom, 12. svečana mali ples, 19. svečana veliki ples, 26. svečana mali ples; če bomo mogoče, bo pred kakim malim plesom tudi beseda.

— Prejeli smo te dni oglas novega časnika, ki ga bode v mesečnih vezkih na Dunaji izdajal na polji slovanskega knjižestva neutrudljivi g. Abel Lukšič, izdajatelj in vrednik „Glasonoš“ pod naslovom: „Slavische Blätter“. Illustrierte Monatshefte für Literatur, Kunst, Wissenschaften, für öffentliches und gesellschaftliches Leben, für Länder- und Völkerkunde, für Geschichte und Belletristik der slavischen Völker.“ — Rodoljubnemu izdajatelju in vredniku smemo verjeti, da le najčistejše narodno čutje in najživejše domoljubje ga je napotilo k izdajanju tega časnika, ki ga bode z doneski svojimi podpiralo mnogo slavnoznanih pisateljev. Že naslov kaže, kako obširno in zanimivo polje si je izdajatelj izbral za delavnost svojo ne le v besedi, temuč tudi v slikah in muzikalnih kompozicijah. Prvi vezek pride konec tega meseca na svitlo; obseg njegov kaže, da bode bogato obdarovana vsaka stran in da si ga tedaj nemški bravci morejo naročiti s polnim zaupanjem, da prejmejo izvrsten časopis, kteremu je tudi cena celó nizka, ker naročnina za vsako četrto leta znaša le 2 gold., ki se pošilja pod gori omenjenim naslovom na Dunaj. Priloga današnjemu listu spričuje istino našega priporočila.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Cesarski patent od 28. dec. oklicuje, da vsi cesarski davki z istimi pomnoženimi prikladami, kakor so bili lani, se pobirajo tudi še prve kvatre tega leta. Kako bo v prihodnje, bo kazal državni zbor, ki bo kmali davke v pretres vzel. — Mnogo se govori, da še le izvoljeni minister unanjih oprav grof Mensdorf utegne iz ministerstva stopiti in da na mesto njegovo pride knez Metternich, ki je sedaj poročnik avstrijski v Parizu. — Svetovavstvo šolstva začne svoje seje 9. t. m. — Konec novembra meseca je bilo papirnatih desetíc še za 4 milijone in 160670 gld. med ljudmi. — „Slovanska beseda“ (čitavnica) na Dunaji ravno razpošilja pozive za pristop. — Na Hrvaškem je došel ukaz vsem županijam, naj pobirajo davek (porez); ker so se županije dosihmal branile tega, je vse radovedno, ali bojo to sedaj storile. — „Domobran“ naznanja, da Fernkorn na Dunaji ne more vlti spominka Jelačićevega iz tistih topov (kanon), ki jih je po dovoljenji Nj. Veličanstva dobil iz Kamnika na Kranjskem; odbor je tedaj prosil, naj mu upraviteljstvo v Kamniku pošlje boljše tvarine. — Slavni Palacky v Pragi je izdal 1. razdelek 5. dela povestnice českega naroda; le en glas velike hvale je tudi temu delu. — Srbska skupščina se bode sklicala maja meseca. — Ves svet je prežil na to, kaj bo rekel cesar Napoleon poslancem unanjih vlad ob novem letu? „Pamet različnih narodov po svetu — je rekel — mi je najgotovejše poroštvo sloge; moje vodilo bo: spoštovanje ptujih narodov in ljubi mir in pravica.“ Tedaj za prihodnje leto toliko vemo kakor poprej. — Okrožnica sv. očeta dela velik hrup po svetu, največ na Francozkem in Laškem, pa tudi drugod. — Tri nemške srednje vlade pod načelstvom bavarske delajo zvezo med seboj, da bi se zoperstavile pruski in avstrijski, ker nemškemu narodu ne ravnate po godi. Veliko krika malo volne! bo menda konec vsega tega. — Govori se, da knez Gorčakov, minister unanjih oprav ruske vlade, stopi iz ministerstva, in da njegov naslednik bode baron Budberg, sedaj poročnik ruske vlade v Parizu in prijatelj Napoleonov. — Po angležki štatistiki šteje Evropa sedaj 327 milijonov duš, v stanovitnih armadah pa blizo 5 milijonov vojakov, kteri okoli 1000 milijonov gld. stroškov

delajo državam. — Štajarski vremenski prerok pripoveduje, da „ta mesec nam prinese veliko mraza in snega; v prvi polovici tega meseca ne bo toliko oblačnih dni kakor pretekli mesec; v drugi polovici pa bo huji mraz kakor v prvi“. Če ne bo tako, bo pa drugač. — Draga pravda, ki jo ima dr. Ryger v rokah, teče sedaj v Holešavi na Marskem zavoljo — ene prepelice! „Orlice“ pravijo, da utegne enaka biti tisti v Hustopelu zavoljo petelina, po kateri je več rodovin prišlo na beraško palico in je sindik izgubil službo.

Listnica vredništva. Gosp. $\alpha + \beta = 50$. — Gosp. B. Rog. v Celji: Le pošljite v pregled. — Gosp. P. v Beču: Zgodí se po pravični želji Vaši. — Gosp. Mart. Kraš. v Pand.: Bolezen Vašega žebeta je ta, da vhaja bincelj naprej, kite kopitne in nadkopitne kosti so skrajšane, stranski vezki binceljnovoga člena pa raztegnjeni in oslavljeni — zato, ker je mlado živinče bilo prezgodaj vpreženo. Dvakrat na dan je treba nogo po pol ure kopati s toplo (pa ne prevročó kuhano) vodo lanénega semena, da se tudi kite zmehčajo. Ako pa bincelj prav zlo vhaja naprej, se mora v plošče ali šine djati in sicer v take, ki so bile po zdravi nogi upognjene, da se lepo priležejo; povijejo se pa s širokim trakom čez bincelj; vsaki dan se mora noga enkrat odvezati in kopati z gori imenovano vodo, pa potem zopet ovezati. Da živinče mora pri miru biti, se razume samo po sebi. — Gosp. J. V. v K: Istrske povesti, prosimo, da jih še smemo obdržati; znabiti da se rabi pri nas narodna zbirka. — Gosp. Oz. D. v Ž. K: Ali Vam velike živinozdravniške bukve niso predrage, ker veljajo 3 fl. 50 kr.? Prosimo odgovora. — (Popravek.) „Slovenec“ veljá za četrto leta 1 fl. 70 kr., ne pa 1 fl. 40 kr.

Dnarni zapisnik Matičini.

(Dalje.)

Prenesek iz 52. lista l. „Novic“	8105 gold. 84 kr.
Gospod Skubic M., dekan v Semiču, kot ustanovnik	10 „ — „
„ Pleško France, kaplan v Semiču, za let. donesek	2 „ — „
Po gosp. Vojtehu Candolini-u iz Kostanjevic so poslali kot ustanovniki:	
Gospod Ivan Irkič, c. kr. notar na Krškem	10 „ — „
„ Hribar Vatroslav, župan v Jesenicah	10 „ — „
„ Markič Matevž, kapl. v Kostanjevici za letni donesek:	
„ Majntinger Ivan, c. k. uradnik	2 „ — „
„ Koderč Miha, trgovec v Krškivasi	2 „ — „
„ Pihler Jože, c. kr. oskrbnik v Kostanjevici	2 „ — „
„ Bele France, c. k. preglednik v Kostanjevici	2 „ — „
„ Salcer Ivan, c. kr. gojzdnar v Kostanjevici	2 „ — „
„ Šetinec Franjo, trgovec v Kostanjevici	2 „ — „
„ Eksel Dragotin, trgovski pravilnik v Kostanjevici	2 „ — „
„ Macun France, c. k. aktvar v Kostanjevici	2 „ — „
„ Melher Ant., nadgojzdnar v Jesenicah	2 „ — „
„ Candolini Vojteh, c. kr. pristav v Kostanjevici	2 „ — „
„ Gerdesič Jože, c. kr. aktvar v Kostanjevici	2 „ — „

Skupaj 8169 gold. 84 kr.

(Dalje prihodnjič.)

V Ljubljani 26. decembra 1864.

Dr. Jer. Zupanec.

Kursi na Dunaji 3. januarja.

5 % metaliki 72 fl. — kr. Ažijo srebra 14 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 80 fl. — kr. Cekini 5 fl. 47 kr.

Loterijne srečke:

V Trstu 31. dec. 1864: **21. 72. 80. 67. 87.**
Prihodnje srečkanje v Trstu bo 14. januarja 1865.